

Mieli muziejaus bičiuliai,

Palydėję 2017 metus, kviečiame drauge prisiminti svarbiausias liepos-gruodžio mėnesių aktualijas ir įdomybes. Dėkojame už Jūsų draugystę ir tikimės, kad būsite drauge su mumis ir naujaisiais 2018 metais!

Su geriausiais linkėjimais,
Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus komanda

ATIDARYTAS SAMUELIO BAKO MUZIEJUS

2017 m. lapkričio 16 d. iškilmingai atidarytas naujas Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus padalinys – Samuelio Bako muziejus. Jame eksponuojami 37 pasaulinio garso dailininko Samuelio Bako tapybos darbai, kuriuos menininkas dovanojo Lietuvai.

S. Bakas gimė 1933 m. Vilniuje, o savo pirmąją piešinių parodą surengė sulaukęs vos devynerių. Stebuklingai išgyvenęs nacių okupacijos laikotarpį, jis atsidūrė perkeltųjų asmenų stovykloje Vokietijoje, vėliau gyveno Izraelyje ir Vakarų Europoje. 1993 m. S. Bakas įsikūrė Jungtinėse Amerikos Valstijose, kur tęsia savo kūrybinį kelią. Kurdamas autentišku alegorinio realizmo stiliumi, menininkas kelia aktualumo neprarandančius klausimus apie pasaulio trapumą, žmogaus tapatybės paieškas, gebėjimą atsitiesti po katastrofos.

Samuelio Bako muziejaus atidarymo renginyje dalyvavo per šimtą aukštų valstybės ir visuomenės veikėjų, užsienio diplomatų ir svečių bei pats dailininkas su šeima. Susirinkusius pasveikino Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus direktorius Markas Zingeris, Samuelio Bako muziejaus vadovė Ieva Šadzevičienė, LR kultūros ministrė Liana Ruokytė-Jonsson, Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius, Jungtinių Amerikos Valstijų ambasadorė Anne Hall, parlamentaras Emanuelis Zingeris. Muziejaus ekspozicijos koncepciją pristatė architektė ir dizainerė Viktorija Sideraitė Alon, o ministro pirmininko Sauliaus Skvernelio padėkos laišką perskaitė jo patarėjas Deividas Matulionis.

Vakarą karūnavo Samuelio Bako, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus iniciatyva šiemet paskelbto Vilniaus garbės piliečiu, kalba.

„Esu tokio amžiaus, kai didžioji mano ateities dalis yra man už nugaros, ir galiu laimingas šypsotis, nes man labai pasisekė, – kalbėjo S. Bakas. – Mano menas yra vertinamas. Tai man leidžia neblogai gyventi ir laisvai kurti. Tai dovanojo man prizų, apdovanojimų, garbės daktaro vardą, nuostabių mano pasiekimų pripažinimų. Tačiau kai tai nutikdavo, aš jausdavausi vienišas.

Šiandien yra kitaip. Šiandien <...> jaučiu, kad mane supa ištisa minia. Mano tėvas, seneliai, tetos ir dėdės, didžiulė beveidžių senojo Vilniaus žydų minia, daugybė žmonių, trečdalis miesto gyventojų, kurių gyvenimai tragiškai baigėsi. Visi jie didžiuojasi šiuo berniuku ir žavisi šiuo išskirtiniu įvykiu. Tai dėl jų Lietuvos valstybei padovanojau didelę savo kūrybos dalį. Tai jų atminimui dedikuoju Samuelio Bako muziejų“.

Muziejaus atidarymo dieną garsusis dailininkas, atstovaujamas „Pucker Gallery“, Lietuvai ir muziejui padovanojo 54 savo kūrybos darbus. Netolimoje ateityje atidarius antrąją ekspozicinę erdvę ir edukacinį centrą, muziejaus kolekcija dar labiau išsiplės: ją sudarys 125 menininko tapybos darbai.

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus dėkoja partneriams ir rėmėjams, padėjusiems sėkmingai įgyvendinti pirmąjį Samuelio Bako muziejaus etapą, ir tikisi abipusiai naudingo bendradarbiavimo toliau plečiant muziejaus ekspozicinę erdvę.

Samuelio Bako muziejaus ekspozicijos kuratorė – Ieva Šadzevičienė, dizainerė – Viktorija Sideraitė Alon. ■

RĖMĖJAI | SPONSORS

LIETUVOS
RESPUBLIKOS
KULTŪROS
MINISTERIJA

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

VILNIAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖ

JAV AMBASADA VILNIUJE

Claims Conference
ועידת התביעות
The Conference on Jewish Material Claims Against Germany

Baltic-American Freedom Foundation

Architektūros paletė

SENAMIESČIO
PROJEKTAI

TeleSoftas

BALTISCHESHAUS

Ellex® Valiunas | 25

publicum

PUBLIC RELATIONS

Fima
INTELIGENTUSIS
INFORMACIJOS SPRENDIMAS

NORFA

KASPARAS JURGELIONIS IR JŪRATĖ ŽADEIKIENĖ
ŽIVILĖ IR JONAS GARBARAVIČIAI
EGLĖ IR JONAS ŽIBURKAI

kuratorė | curator IEVA ŠADZEVIČIENĖ

dizainerė | designer VIKTORIJA SIDERAITĖ ALON

VALSTYBINIS VILNIAUS GAONO ŽYDŲ MUZIEJUS DALYVAUJA EHRI-2– HOLOKAUSTO TYRĖJUS VIENIJANČIAME PROJEKTE

Europos Holokausto tyrimo infrastruktūra (angl. European Holocaust Research Infrastructure, arba EHRI) yra daugiau nei dvidešimt organizacijų – tyrimų institutų, bibliotekų, archyvų, muziejų ir memorialinių vietų – nuo 2010 metų vienijantis projektas, kurį finansuoja Europos Sąjunga. Projekto tikslas – teikti įvairiapusę paramą Holokausto tyrėjams. Kurdama skaitmeninę infrastruktūrą ir žmogiškųjų kontaktų tinklą, EHRI siekia įveikti vieną didžiausių Holokausto tyrimų iššūkių – archyvinės medžiagos išsibarstymą. Į EHRI veiklą įsitraukusios institucijos, turinčios Holokausto tematikos kolekcijas, yra kviečiamos dalintis informacija apie jas EHRI portale www.ehri-project.eu. EHRI rengia įvairias tyrimo ir mokymo programas, edukacijas, dirbtuves, konferencijas, seminarus.

Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus yra vienintelė institucija Baltijos šalyse, dalyvaujanti 2015-2019 m. EHRI-2 projekte. Dalyvavimas tokia ambicingame tarptautiniame projekte greta didžiųjų, įtakingų institucijų, tokių kaip Jad Vašem Jeruzalėje, Holokausto Memorialinis muziejus Vašingtone (USHMM), Šoa memorialas (Memorial de la Shoah) Paryžiuje, Federalinis archyvas (Bundesarchiv) Koblence ir kt., tokiai nedidelei šaliai kaip Lietuva yra labai reikšmingas, svariai stiprinantis Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus matomumą tarptautinėje Holokausto tyrimų erdvėje.

2016 m. Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus kartu su partneriais – Šiuolaikinės istorijos institutu Miunchene – sėkmingai surengė vasaros seminarą Vilniuje „Languages, Culture and Perspective – How to Read Holocaust Sources“, kuriame dalyvavo keliolika Holokausto šaltinių tyrėjų iš įvairių Europos šalių ir Izraelio, o 2017 m. vasarą kartu su Šoa memorialu organizavo vasaros seminarą Trieste „The Nazi Occupation and the Extermination of the European Jews: Sources, Methods and Interpretations: A Focus on Italy and Lithuania“.

Metinis EHRI-2 projekto partnerių susirinkimas kasmet vyksta vis kitose šalyje. 2018 metais, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio proga, metinis EHRI-2 projekto partnerių susirinkimas vyks Vilniuje. ■

SUSIPAŽINKITE SU MUZIEJAUS KOMANDA!

Viktorija Sideraitė Alon

- Muziejuje parodų projektų vadove dirbi jau septynerius metus, kūrei parodos „Samuelis Bakas. Gyvenimo stotys“ dizaino projektą ir lapkritį duris atvėrusio Samuelio Bako muziejaus dizainą. Kuo šio muziejaus dizaino koncepcija išskirtinė ir unikali?

Pirmasis iššūkis ekspozicijų dizaino srityje VVGŽM man buvo 2011 m. Samuelio Bako paroda „Gyvenimo stotys“. Jau tada, prieš septynerius metus, pavyko įsigilinti ir suvokti metaforišką, simbolių kupiną S. Bako pasakojamąją tapybą. Tiesa, ne iš karto – galutinai jo kūrybą supratau perskaičiusi dailininko memuarus. Suvokiau, kad be biografijos konteksto S. Bako menas netenka didžiulio emocinio krūvio. Daugelyje Europos meno akademijų lavinta dailininko tapybos meistrystė yra labai aukšto lygio, tačiau S. Bako gyvenimo kontekste jo menas atrodo visiškai kitaip. Pirmosios parodos patirtis suformulavo ir šią dabar jau atidaryto S. Bako muziejaus vizualinę koncepciją: apšviesti paveikslai tamsioje erdvėje, simboliniai langai į šviesą, į pasaulį.

Šio projekto sėkmę paaiškinčiau tuo, kad tapybos simboliką pavyko dar labiau sustiprinti simbolišku ekspozicijos dizainu. Visas muziejus tapo darniu kūrinium, transliuojančiu stiprią ir vientisą estetinę, filosofinę bei semantinę žinią, individualiai suvokiamą kiekvieno muziejaus lankytojo. Visa tai pasiekta minimaliomis priemonėmis: tik sienos, paveikslai ir šviesa – trys būtini dalykai.

Tamsiai dažytos sienos tarsi ištirpsta pritemdytoje erdvėje, muziejaus erdvinis tūris tampa sunkiai įvertinamu, akys mato tik paveikslus

- Ką tau pačiai reiškia Samuelio Bako muziejus ir draugystė su dailininku?

Bendravimą su Samueliu Baku laikau didžiule gyvenimo dovana.

S. Bako muziejus – vienas didžiausių iššūkių mano paskutinių kelerių metų kūryboje. Į šį projektą žiūrėjau labai atsakingai, nes žinojau, koks svarbus šis muziejus yra pačiam Bakui, suvokiau, kad negaliu sukurti dar vieno „eilinio“ muziejaus. Bakas atsisakė komentuoti mano sprendinius projektavimo metu, sakydamas, kad manimi pasitiki. Žinoma, vertinu jo pasitikėjimą, tačiau taip likau viena atsakinga už rezultatą: už kiekvieną sėkmę ir kiekvieną klaidą. Todėl dabar dar labiau džiaugiuosi, kad nesuklydau. Didžiausia mano satisfakcija ir simbolinis atlygis už šį didžiulį darbą yra paties Samuelio Bako susižavėjimas mūsų įgyvendintu projektu. Iš jo girdėjau žodžius, kad niekas niekada taip neatskleidė jo kūrybos, kaip ši ekspozicija. Argi gali būti geresnis įvertinimas?

- Ko palinkėtum esamiems ir būsimiems Samuelio Bako muziejaus lankytojams?

S. Bako muziejaus lankytojams palinkėčiau žiūrėti į paveikslus „atvira širdimi“, tada atsakymai į klausimus ateis patys, žinoma, kiekvienam jie bus skirtingi... Tuo Bako menas ir yra „beribis“, nes kasdien žiūrėdamas į tą patį paveikslą jį suvoki skirtingai, simbolių interpretacija – begalinė. Dar nuoširdžiai pasiūlyčiau kiekvienam lankytojui neskubant pasiklausyti Samuelio Bako išminties video siužetuose – nedažnai gyvenime tenka sutikti tokią įspūdingą, stiprią ir absoliučiai unikalią asmenybę.

- *Kaip gimsta įvairių parodų ar muziejų dizaino koncepcijos?*

Parodų ir muziejų koncepcijos dažniausiai gimsta iš jų turinio. Gera koncepcija – sėkmingo muziejaus pagrindas. Kurdamas parodų dizaino koncepciją dažnai remiuosi emociniu turinio suvokimo pradų, detalių semantika, ir, žinoma, savo patirtimi bei žiniomis.

- *Didžioji dalis VVGŽM darbuotojų namuose turi augintinius. Ar turi ir tu? Jei taip, ar galėtum šiek tiek apie jį papasakoti (atsiradimo istoriją, didžiausią „šunybę“ ir pan.)?*

Mūsų šeima yra netradicinė – esame izraeliečiai, gyvenantys Vilniuje, namie bendraujame hebrajų kalba, nors visi šeimos nariai kalba ir lietuviškai. Turime keturias dukras, dvi iš jų dvikojės, kitos dvi – keturkojės. Taksė Zylė ir Kornvalio princesė katytė Puma – tikros mano dvasinės ramybės puoselėtojos, ramintojos, pozityvo skleidėjos.

- *Ką mėgsti veikti laisvalaikio, kaip atsipalaiduoti po darbo savaitės?*

Labai myliu Vilnių, laisvalaikio mėgstu vaikščioti senamiesčio gatvėmis arba važiuoti su Zyle pasivaikščioti po Vilniaus apylinkes. Daug skaitau, mėgstu kokybišką turinį internete, kurio galiu klausyti ar skaityti įvairiomis kalbomis. Didžiausią džiaugsmą man teikia kūryba, kurti niekada nepavargstu...

- *Kas kasdieniame darbe tave labiausiai įkvėpia? Kas kelia iššūkių?*

Mėgstu kurti bendraminčių komandoje, taip pasiekiamas ir geriausias rezultatas. Labai džiaugiuosi, kad įvairiems kūrybiniais projektams (skirtingose dizaino srityse) turiu net kelias puikių draugų-bendraminčių-kūrėjų komandas. Visi kartu mes išgyvename tikrąjį įkvėpimą ir kūrybos džiaugsmą. ■

KELETAS FAKTŲ

Per antrąjį 2017 m. pusmetį muziejuje:

Atidaryta parodų	3 (viso per 2017 m.: 7)
Įvyko renginių	11 (viso 25)
Surengta edukacijų	58 (viso 114)
Apsilankė lankytojų	16161 (viso 28282)
Muziejuje svečiavosi	• Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis • Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis • Europos Komisijos pirmininko pirmasis pavaduotojas Frans Timmermans • Rašytoja, aktorė, nacių karo nusikaltėlio Helmuto Raucos anūkė Reglindis Rauca • Žymus litvakų kilmės JAV kompozitorius, Pulitzerio ir Grammy premijų laureatas Davidas Langas • Specialusis JAV pasiuntinys Holokausto klausimais Thomas K. Yazgerdi • VACLAVO HAVELO bibliotekos Prahoje direktorius Michaelas Žantovskis

MUZIEJAUS PADALINIŲ KONTAKTAI IR DARBO LAIKAS

TOLERANCIJOS CENTRAS ir SAMUELIO BAKO MUZIEJUS

Naugarduko g. 10/2, Vilnius
tel. +370 5 212 0112
el. paštas: muziejus@jmuseum.lt

Darbo laikas
I-IV: 10–18 val.
V: 10–16 val.
VI: nedirbame
VII: 10–16 val.

HOLOKAUSTO EKSPOZICIJA

Pamėnkalnio g. 12, Vilnius
tel. +370 5 262 0730
el. paštas: jewishmuseum@jmuseum.lt

Darbo laikas
I-IV: 9–17 val.
V: 9–16 val.
VI: nedirbame
VII: 10–16 val.

PANERIŲ MEMORIALINIS MUZIEJUS

Agrastų g. 15, Vilnius
tel. +370 699 90 384, +370 662 89 575
el. paštas: neringa@jmuseum.lt,
mantas.siksnianas@jmuseum.lt

Darbo laikas
I: nedirbame
II-VII: 9–17 val.
Nuo spalio iki gegužės muziejus atidaromas pagal pageidavimą.

Sekite mūsų naujienas muziejaus interneto svetainėje jmuseum.lt
ir soc. tinkle [Facebook](https://www.facebook.com/jmuseum.lt).

**PAREMKITE VALSTYBINĮ VILNIAUS GAONO ŽYDŲ MUZIEJŲ
IR JO VYKDOMUS PLĖTROS PROJEKTUS –**

**Lietuvos žydų kultūros ir tapatybės muziejaus steigimą,
Samuelio Bako muziejaus II etapą,
Žako Lipšico memorialinio muziejaus atnaujinimą – per [PAYPAL](https://www.paypal.com).
Jūsų auka mums labai svarbi!**
